

עין משפט ור מוצה

פ א מיי פ"ה מהלכות איסורי מצח ה' לו סמג לזין שח שט:
ב מיי פ"ב מהל' גניבה ה' ו סמג עשין עא:
פב ג ד ח מיי פ"ח מהל' מעשה הקרנות הלכה די:
פג ו מיי פ"ב מהל' אישות ה' ח ופ"ל מהל' מביעה ה' ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע ס"ו סעף ח וסמן ק סעף ג:

פד ז ח מיי פ"י מהל' ה' ח ופ"ל מהל' מביעה ה' ג סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סימן רלו סעף א:

תורה אור השלם

- אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול בפרעה: משלי כח יד

גליון הש"ס

גמ' אקמצא ובר קמצא אסמיהא אקרא דמשלי עשין מעשה שהיה אמ"כ וכן טהדינן דף דף ע"ב מלתא ה' צבית רשע זה פקח בן רמליהו וכו' וכן לקמן דף סח ע"א ויש' צמוס' ד"ה ומכיו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

מתנ' א' לא ה' סקריקון וכו' אכל יש צדן ליקח ס' עי' מוט"ט:

לעני רש"י

רייטנוג"א. מרכבה.

פסקי רי"ד

דאורייתא פי' אבל בקטנה לא גזירי דאפי' אי אכלה קטן אוכל בנבילות היא ובקטנה נמי ליכא למיגור שמה איכיל קטן בבדולה דקידושי קטן אינן כלום שלא תקנו חכמים קדושין לקטן אבל קידושין חרש וכן קדושין מדרבנן כדאמרינן בפרק חרש: ועל המירש וכו' פי' קדוה גדולה וכגון שלא עשה בה שום שינוי מעשה אלא בנאה בביתו כאשר היא שלא קנאה בשינוי מעשה שאילו עשה בה שינוי משהו מדאורייתא קנאה ואין לו עליו אלא דמים: ת"ר גזל מירש ובנאו בבירה כשי"א מקעקע את כל הבירה כולה ומחזיר מירש לבבליו וכו"א אין לו אלא דמי מירש מפני תקון השבים: ועל חטאת הגזולה וכו'. אמר עולא דבר תורה בין נדערה בין לא נדערה אינה כופרת מ"ט יאוש כדי לא קני וקרבן פסול הוא ולא קרינא ביה קרבנו וחולין בעורה הוא ומפני מה אמרו לא נדערה מכפרת שלא יאיו כהנים עצבים שאכלו חולין שנשחטו בעורה וימנעו מעשות בעבורה ומצאנו מובח בטל ואי' ק' היאך התנו ב"ד לעקור דבר תורה ולפטור את זה מחטאת שהוא מחויב בה מן התורה. האמרינן באשה רבה (יבמות דצד') שב ואל תעשה שלא ולי מיעקב הוא. ורבי יהודה אמר דבר תורה בין נדערה בין לא נדערה מכפרת מ"ט יאוש כדי קני ומפני מה אמרו נדערה אינה

הבעלים ואפי' מפני השבים שלא יקעקעו בירתו תקנו שיתן דמיו משא"כ בכל גזילה: מתנ' לא היה סקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרוגי מלחמה ואילך יש סקריקון כיצד לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מן ב"ה מקחו בטל מבי"ה וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים זו משנה ראשונה אבל ב"ד של אחריהם אמרו הליקוח מן הסקריקון נותן לבעלים רביעי אימתי בזמן שאין בידם ליקח אבל יש בידם לקח הם קודמין לכל אדם ר' הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה לפני סקריקון י"ב חודש כל הקודם ליקח ונכה) ונתון לבעלים רביעי פי' סקריקון וזמי אנס שאונס שדות ישראל וישראל אומר לו שא קרקע הניתני מפני שהוא ירא שלא ייהרגו ובהרוגי מלחמת טיטוס שהיתה בארץ יהודה לא היתה סקריקון אבל מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון. ומקשה מאי קאמר השתא בהרוגי מלחמה לא היה סקריקון ומהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון וחרי יותר גדול היה בעת ההוגי מלחמה ממה שהיה

נה:

שלא יאמרו מוצח אוכל גזירות. וא"ת יס כי כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה בקום עשה דמן המורה אין לרץ להציא קרבן אחר וי"ל דדווקא נדערה קודם זריקה אינה מכפרת אבל לאחר זריקה שכבר נתכפר לא הצריכוהו להציא אחרת: **כ**י היכי דריחייב ע"ה. פירש בקונטרס דקנסוהו רבנן^א וקשה דמי לא עסקינן דאפילו שחטה אחר בחוץ דחייב אלא כיון דלא נדערה לרביס אוקמוה ברשומיה^ב שלא יהו כהנים עצבים וממילא^ג מייבי^ד השוחט בחוץ^ה: **לגזירותיה וולדותיה**. וא"ת אפי' ה קודם הקדש הן שלו^ו

דהא תנן (ב"ק דף קכז:) גזל פרה מעוברת וילדה ורחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה העומדת לילד ודמי רחל העומדת ליגזו ואם נתעברה אכלו^א משלם כשעת הגזלה וי"ל דנפקא בגמרא לר"מ דאמר התם^ב צגמרא משלם אותה ואם גזזומיה ואם ולדותיה משום דקנסו גזלן ואע"ג דשינוי קונה^ג הכא מ"מ צשעת הקדש^ה אוקמוה ברשומיה ולא קנסו^ו ולרבי יהודה דאמר גזילה חוזרת צעיניה לרב צציד דאמר אליציה צצח שעל גצי הגזילה רבגזל היה הכא דלוקמוה ברשומיה דגזלן היו אבל לרב פפא דאמר אליציה דהוי דגזלן לא נפקא מינה מידי ולרבי שמעון דאמר התם למחלה ולשליש ולרביע הכא היו הכל שלו אבל לרב צציד דאמר דלר"ש כוליה דגזלן לא נפקא מינה מידי הכא צמאי דלוקמוה ברשומיה:

ביהודה בהרוגי המלחמה.

צירושלמי^א צרלשונה גזרו י^ב גזרה על יהודה לפי שמסורת צידס מלכותס שיהודה הרג עשו דכתיב (צרלשית מט) ידך צעורף ארציך ומניא נמי כצפריי^ג ידיו רצ לו צשעה שהרג את עשו^ד וצסוף פ"ק דסוטה (דף יג.) דלמר חושיס צן דן שקל קולפלא וממיה אקרישה צשן וצתרו עיניה ופסלו אכרעיה דיעקב שמה לא מת צאותה הכאה עד שעמד עליו יהודה והרגו:
אשרי אדם מפחד תמיד. צפי' היותה (צרכות ס.) אמרינן חוייה לההוא צצרא דהוה מפחד א"ל חטאה את דכתיב פחדו צליון חטאים ופריך מקרא דלכא ומוקי לה צצריי דהוא צשולא שיש לא יצתה מלמודו וחזר על משנתו ממיד והכא נמי מיימי ליה אהני עוצדי צצטחו על רוב טונתס ושלוותס לצייס את צר קמלא ולעמוד על צח קיסר והיה להס לפחד ולדאג מן הפורענות ולא דמי ללדס המתפחד צחנס: עגלא

גזרתא קמיייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטלוהו הלכך קמיייתא ומציעתא כיון דקטילי אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא אמרי האידנא לישקול למחר תבענא ליה בדינא: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב יאשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה^א אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא ידריספק חרוב ביתר אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבכיה בר קמצא עבד סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אזל אייתי ליה בר קמצא אתא אשכחיה דהוה יתיב אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא מאי בעית הכא קום פוק אמר ליה הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא אמר

הניזקין פרק חמישי גיטין

ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת. דקתני מתנימין שלא נודעה מכפרת הא נודעה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: **היינו דקתני חטאת**. דליכא חרילת כהנים: **דלילוי היא**. ואמרי מוצח אוכל גזילות: **איפכא מצינו ליה**. ועל חטאת הגזולה שנודעה לרביס שאינה

מכפרת מפני תקנת המוצח: **משלם תשלומי כפל**. דכשגנבה חולין הוא: **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה**. דכי טבח ומכר הקדש הואי ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה נוהגין צהקדש כדילפינן צהוצב (צ"מ דף קכז:) **בחוץ**. אי שחט בחוץ ענוש כרת: **כרת מאי עיזידיסי**. דצשלמא לענין תשלומי ארבעה וחמשה לא קשיא לן דליכא למימר די אמר יאוש כדי לא קני לענין הקרבה קאמר ולא לענין הקדש קאמר אלא כרת אי מדאורייתא לא חויא להקדשו הא קיימא לן (וצחוס דף קיב.) הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ מידי אחריתא לא: **כרת שע"י דצריסיס צאס** לו. כרת דאורייתא כדמפרש ואולי: **אוקמוה רבנן**. צרשות גגב אס הקדישה סיחול עליה הקדש גמור ויסתחייצ כרת אס ישחטנה בחוץ כי היכי דלוקמוה ברשומיה לענין כפרה וקנס הוא דקנסוהו והפקד צ"ד הפקר הוא וקדשה: **לגיוסיה וולדותיה**. דלפני הקדש אי אמרת משעת גנבה קיימא ברשומיה גזומיה ידידיה הוא ואינו משלם אלא דמי פרה העומדת לילד ולא דמי פרה וולדה: **מתנ' לא היה סקריקון ציבודס**. סקריקון עוצד כוכציס רוצח שותן לו ישראל קרקע צצדיון נפשו ואומר לו שחט קרקע זו ולא תמיתני: **צצרוגי המלחמה**. מלחמת טיטוס שהיתה צצירושלים וצייהודה. וצגמ' פריך מאי קאמר: **מקחו צצנל דלמרי'** מיראה עבד אי נמי השני נוח לי והרצלשון קשה הימנו וצגמרא^א מוקי לה דלא כתב ליה סטרא: **לקח מן האיש**. קרקע המיוחדת לכמותב אשמו זו שכתבו צכמותבה או הכניסוהו לו שוס צכמותבה וממנו יס לו דין המפורש צצמשמניו: **דאמר רבי אסי שצג גזירות גור**. טיטוס צפולמוס שלו: **כל דלא קטיל ישראל כל היכא דמשכת ליה: לקטלוהו**. הלכך אגצ ואונסיס כי א"ל שא קרקע זו והנימתי אקניהי ניליה צצג שסס וקיימא לן מללא חצינ וציניה וצינא (צ"צ דף קכז:): **מפחד**. דואג לרלאות הנוגל שלא מלרע תקלה צכך אס אעשה זאת: **שקא דריספק**. דופן של מרכבת נשים שקורין רייטוג"א צלשון אשכנו והיא כעין עגלה דלמרינן צצאות ואם צנו (חולין דף עט.) כי מעשילית לן כוניתמא צריספק: **קמלא וצר קמלא**. כך שס שני יהודיס: **דרחמיה קמלא**. אוהבו היה שמו קמלא: א"ל

דלפני הקדש אי אמרת משעת גנבה קיימא ברשומיה גזומיה ידידיה הוא ואינו משלם אלא דמי פרה העומדת לילד ולא דמי פרה וולדה: **מתנ' לא היה סקריקון ציבודס**. סקריקון עוצד כוכציס רוצח שותן לו ישראל קרקע צצדיון נפשו ואומר לו שחט קרקע זו ולא תמיתני: **צצרוגי המלחמה**. מלחמת טיטוס שהיתה צצירושלים וצייהודה. וצגמ' פריך מאי קאמר: **מקחו צצנל דלמרי'** מיראה עבד אי נמי השני נוח לי והרצלשון קשה הימנו וצגמרא^א מוקי לה דלא כתב ליה סטרא: **לקח מן האיש**. קרקע המיוחדת לכמותב אשמו זו שכתבו צכמותבה או הכניסוהו לו שוס צכמותבה וממנו יס לו דין המפורש צצמשמניו: **דאמר רבי אסי שצג גזירות גזרו**. טיטוס צפולמוס שלו: **כל דלא קטיל ישראל כל היכא דמשכת ליה: לקטלוהו**. הלכך אגצ ואונסיס כי א"ל שא קרקע זו והנימתי אקניהי ניליה צצג שסס וקיימא לן מללא חצינ וציניה וצינא (צ"צ דף קכז:): **מפחד**. דואג לרלאות הנוגל שלא מלרע תקלה צכך אס אעשה זאת: **שקא דריספק**. דופן של מרכבת נשים שקורין רייטוג"א צלשון אשכנו והיא כעין עגלה דלמרינן צצאות ואם צנו (חולין דף עט.) כי מעשילית לן כוניתמא צריספק: **קמלא וצר קמלא**. כך שני יהודיס: **דרחמיה קמלא**. אוהבו היה שמו קמלא: א"ל

לצעלי: **נוסן לצעלים רביע**. ששיערו דסיקריקון מווייל גצי' ריבעא: **גב' לא דנו דין סקריקון**. צצרוגי מלחמה דקני לגמרי והלוקח ממנו מקחו קייסי) אבל מהצרוגי המלחמה ואילך י'הלוקח ממנו יס לו דין המפורש צצמשמניו: **דאמר רבי אסי שצג גזירות גור**. טיטוס צפולמוס שלו: **כל דלא קטיל ישראל כל היכא דמשכת ליה: לקטלוהו**. הלכך אגצ ואונסיס כי א"ל שא קרקע זו והנימתי אקניהי ניליה צצג שסס וקיימא לן מללא חצינ וציניה וצינא (צ"צ דף קכז:): **מפחד**. דואג לרלאות הנוגל שלא מלרע תקלה צכך אס אעשה זאת: **שקא דריספק**. דופן של מרכבת נשים שקורין רייטוג"א צלשון אשכנו והיא כעין עגלה דלמרינן צצאות ואם צנו (חולין דף עט.) כי מעשילית לן כוניתמא צריספק: **קמלא וצר קמלא**. כך שני יהודיס: **דרחמיה קמלא**. אוהבו היה שמו קמלא: א"ל

מחמת פחד העובד כוכבים הקניתי לך ולא בכל לב אבל אם לקח תחילה מבי"ה וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים. כי כשהקנה לו הוא תחילה בכל לב הקנה לו וכן נמי אם קנה מן האיש וחזר ולקח מן האשה כדי שלא תבא ותטרוף ממנו בכחכותה מקחו בטל שחולל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ולא הקניתי לך בכל לב אבל אם לקח תחילה מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים. זו היתה משנה ראשונה דתני מקחו בטל והבעלים מוציאתי השהה מידו אבל ב"ד של אחריהם תקנו ואמרו שהלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רביעי ומקחו קיים דק"ל דסקריקון רבעא מחויל גביה ויהיבי ההוא רבעא לבעלים ומקחו קיים וק"ל אימתי הוא זה כשאין ביד הבעלים פטות ליקח וליחן דמי השהה שיתן הלוקח לסקריקון אבל אם יש בידן מעות ליקח הם קודמין לכל אדם אבל מהיו בחנם אינן יכולין להוציא מידן כמו שהיו עושין תחילה כ"א שיתנו להם הדמים שנחתו לסקריקון ור' הושיב ב"ד ונמנו וגמרו שאם שהתה שדה לפני הסקריקון י"ב חודש כל הקודם ליקח מהסקריקון וזה נותן לבעלים הרביע שזולו לו ואינו יכול להוציא השהה מידו אפילו בדמים שלקח מהסקריקון וכו':

מסורת הש"ס

א) צ"ק סח: [עד:] ב) [צרכות יט: נדה יג:] ג) [יבמות כז: וש"נ,] ד) צ"צ ז) [מת, ס] טס מטו: כמוותס זכ"ה, ו) [גני' הערוך דרייפסיק,] ו) [לקמן נח,] ח) צרשי' צרייף טוסף: דלגב אונסיה מופחד ודלאת ממה גמר ומקניה, ט) צרשי' צרייף טוסף: שלא היה כל כך אונס אלא קצת פחד לא גמר ומקני כל כך אלא מחמת יראה אומר לו כך שא קרקע זו והנימתי הנוקח וכו', י) [שס זח,] יא) [צ"ל מ"מ צצהקדש אוקמיה, רס"ע,] יב) [הלכה ז,] יג) [דצפרי' חילא: שצד,] יד) [דצרכיס גל' ו']

מוסף רש"י

גבב והקדיש כו' משלם תשלומי כפל. לנעלים, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. דהא כי טבח דהקדש טבח, ורעהו אמר רחמנא שילם שנים לרשעו ולא להקדש, וכיון דפטרמיה מכלל מו לא מחייב טביחה ומכירה, דמשלמי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא שלשה וארבעה, ודי מדלת כפל מייחיה הוו ליה שלשה דקנסתה (ב"ב פ"ח:). המשרך בעמוד הבא

מוסף תוספות

א. לגזלן דאוקמוה ברשותיה כדי שיתחייב עליו בחוץ. מוס' הלא"ש. ב. מפני תיקון העולם. מוס' הלא"ש. ג. כל. מוס' הלא"ש. ד. והאי דקאמר כי היכי דליחייב עלה, לאו דוקא. מוס' הלא"ש. ה. ילדה. מוס' הלא"ש. ו. אפי' בלאו טעמא דאוקמוה רבנן ברשותיה. מוס' הלא"ש. ז. וילדה, טענה אצלו וגזוה. מוס' הלא"ש. ח. משום קנס מפיק לי' מרשותה גזלן כאילו לא קנאה. אבל. מוס' הלא"ש. ט. והכל שלו. מוס' הלא"ש. י. [אבל] גליל יש בה משום סקריקון. שיע"ק וכן מחללי מנאל מן צסס המוספסא.

פסקי רי"ד (המשך)

לאחר מיכן אמר רב יהודה שלא דנו בה דין סקריקון דאמר רב יוסף שלש גזירות גזרו גזירתא קמיייתא כל דלא קטיל ניקטליה אמציעתא כל דקטיל נתיוב ליה ד' זוזי בהרתייבא כל דקטיל ליקטליה הלכך קמיייתא ומציעתא כיון דקטליה מירתת אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא מימר אמר האידנא לישקול למחר תבענא ליה לדינא פי' דין סקריקון הוא שאם קנה ישראל מיד א"י האנס שהוא הסקריקון אינו מקחו קיים שכלל עשה יכול לבוא ישראל בעל השהה ומוציאה מידו ואומר לו למה קנית השהה שלי שאני הייתי עתיד לחבוע את הא"י בדין אבל בהרוגי מלחמה לא היה זה הדין נותה דאגב אונסיה דמיסחיף דלא ליקטליה גמר ומקני ליה בכל לב והלכך ישראל קנה ממנו קניינו קנין אבל מהרוגי מלחמה ואילך אינו מקנה לו בכל לב וישראל הקונה ממנו יש לו דין סקריקון שיבואו הבעלים ויוציאה מידו ואם לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מבי"ה מקחו בטל שהוא אומר לו מקחו